

COMENÇA LA FUNCIO

Memòria de la transició (I)

Aquella matinada freda la boira caiguda sobre la plana dibuixava figures esperpèntiques, i de ponent arribava una flaire de mort. Mossèn Joan Esteve, un empedreït radioaficionat, acabava de rebre per les ones hertzianes la notícia que esperava: baixà d'un salt les escrostonades escales de la rectoria de Sant Llorenç d'Hortons; travessà l'era corrents, entrà a l'església d'una revolada i es posà a tocar les campanes com un esperitat.

En dies clars, el campanar de Sant Llorenç —un poble que no arriba als mil habitants— es veu d'una hora lluny des de les suaus ondulacions de la comarca del Penedès, a mig centenar de quilòmetres, encara no, de Barcelona. Però en aquella grisa matinada de Sant Benigne, 20 de novembre, les batallades van ressonar arreu i van arribar a les esporuguides orelles dels vilatans.

Diu l'Apocalipsi de Sant Joan: «He oït una gran veu del temple que deia als set àngels: aneu i vesseu les set copes de la ira de Déu sobre la terra!»

Però, ¿era l'Apocalipsi o l'anunci de la Transició? El vell Joanet de Cal Sanu, que sempre es lleva de matí, ja s'havia posat la faixa i les espadenyes i havia entès el missatge. Rabassaire com son pare i republicà com son avi, el Joanet —que ja deu tenir prop dels vuitanta anys—, va comprendre que s'havia complert la profecia: «*A cada porc, li arriba el seu Sant Martí*». I efectivament, només feia vuit dies que s'havia escaigut la diada de Sant Martí de Tours.

Els dos primers parroquians que van arribar corrents a la rectoria es van trobar amb mossèn Esteve, un home corpulent i de mitjana edat, amb la cara congestionada i fent terribles tocs de campana a dreta i a esquerra. Sense parar, els va dir:

—¿Que no ho sabeu? ¡Ja és mort!
¡Ja és mort!

Quatre articles del nostre col·laborador Castellà-Gassol componen unes «cròniques de mort, transició i ressurrecció», entre el franquisme i la democràcia.

J. Castellà-Gassol

Alguns vilatans van trobar, pensant-hi, que el rector potser s'havia excedit en manifestar *urbi et orbe* la seva alegria per la definitiva anada a l'altre barri del rabassut dictador de les Espanyes. Però la majoria, tanmateix, va estar agraïda d'haver-se assabentat de la nova abans que no ho fes saber el televisor, encara en blanc i negre.

L'Innominable ja no inauguraria mai més cap pantà ni navegaria per les aigües minades amb l'Azor ni se'l veuria mai més al NODO pescant monstres marins. Ara el fantasma del mort ja viatjava presumiblement pels espais siderals, ¿o tal vegada es disposava a reencarnar-se en alguna altra figura d'aparença humana?

Aquells personatges de novel·la del navarrès Navarro Villoslada que clamaven: «Nosotros, los guerreros de

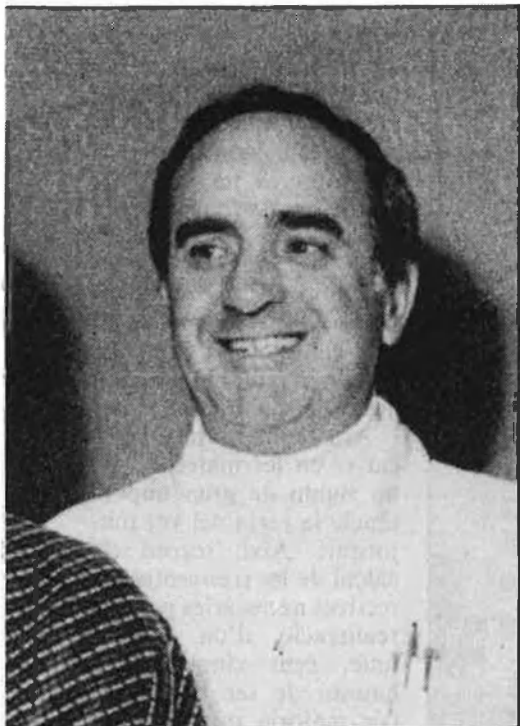
la Edad Media...» feien l'efecte de conèixer el present i el futur. Els polítics de la Transició hispànica, en canvi, estaven aclaparats pel passat.

Els europeus del Mercat Comú vigilaven el panorama de lluny estant i es demanaven si ara, en aquest sud soletat, els generals bananers condecorats amb creus gammades sangonoses no farien novament un retorn a l'edat mitjana o si els pobles ibèrics no assajarien una revolució impossible, i els nòrdics ja no podrien anar a banyar-se a les costes daurades. Els va tranquil·litzar un potentat de Marbella, Alfonso de Hohenlohe. Eren les festes de Nadal del 1975, i el potentat va comentar: «He tingut algunes cancel·lacions de suecs que tenien por d'una revolució, però quan vinguin, que en vindran molts el proper mes de gener, veuran que aquí no n'hi ha cap, de revolució, y que no ha cambiado nada. Espana es Espana, ¿por qué habría de cambiar?...»

Un profeta, el tal Hohenlohe

Els desitjos testamentaris del dictador i les previsions del règim s'havien acomplert. Ho diu la Susana —una nena barcelonesa que estudia en una escola pública del barri de Gràcia—:

A l'esquerra, les despulles de Franco al Valle de los Caídos. A la dreta, el dictador, recuperant-se d'una flebitis en 1974.

«Franco era el rey de España. En 1975 murió y nombraron a Juan Carlos». El jove príncep, educat de jove a la Itàlia de Mussolini i a les casernes on cantaven himnes hitlerians, de gran havia fet amistat amb el polític Giscar d'Estaing, amb el qual —segons el diari parisenc *Le Monde*— parlava cada dia per telèfon, i del qual prenia consell. La cosa s'estava internacionalitzant, i se'n parlava aquell dia de l'entronització, el 22 de novembre a Madrid, en el *saló oval* de la casa del setmanari *Cambio 16*. L'amo de la casa, Juan Tomás de Salas, m'hi havia convocat d'urgència. Juan Tomás, un home de gairebé dos metres d'alçada, és un dissident de la perifèria peninsular: dissimula la seva ascendència de la franja catalana de l'Aragó, però els canvis sempre els fan els dissidents, i ell era, llavors, el gran oficiant de l'oposició al franquisme.

La casa de *Cambio 16*, el número 6 del carrer López de Hoyos, concentrava en aquells moments el potencial govern a l'ombra. La redacció, vigilada per guardians privats amb pistola, era al segon pis i més amunt tenia el despatx un dels cervells grisos de la casa: Julio Feo, un «cervell» de sociòleg repescat als Estats Units, que ara baixava per les escales. «Vamos adentro, de prisa» —em digué, empenyent-me amb el braç— «que va a empezar la función». □

EL TEATRE A L'ESCOLA

Per a la realització de la Campanya EL TEATRE A L'ESCOLA, la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència de la Generalitat Valenciana necessita **monitors teatrals** en dedicació exclusiva per al període comprés entre gener i maig del proper any 1986.

Tothom que hi estiga interessat ha d'enviar per triplicat una sol·licitud i el seu currículum personal a la

DIRECCIÓ GENERAL DE CULTURA

Conselleria de Cultura, Educació i Ciència

Avinguda de Campanar, 32

46015-VALÈNCIA

Seran valorats especialment els estudis teatrals, l'experiència pedagògica i el fet de parlar valencià.

La data final d'inscripció serà el proper 20 de desembre.

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA EDUCACIÓ I CIÈNCIA